

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ

Головне слідче управління

вул. А. Богомольця, 10, м. Київ, 01601, тел. 256-12-82, gsu@police.gov.ua

П О В І Д О М Л Е Н Н Я

про підозру

місто Київ

«27» травня 2024 року

Старший слідчий в особливо важливих справах 3-го відділу (документування злочинів, проти миру, людяності та ознак геноциду) управління документування злочинів, учинених в умовах збройного конфлікту Головного слідчого управління Національної поліції України капітан поліції Борщ Євгеній Юрійович, розглянувши матеріали досудового розслідування № 12022000000001307 від 30.11.2022, та встановивши наявність достатніх доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення, відповідно до ст. ст. 40, 42, 276, 277, 278 КПК України,

П О В І Д О М И В:

Махонькова Сергія Сергійовича,

15.10.1991 року народження, уродженця

м. Горлівки Донецької області, громадянина

України, адреса реєстрації: Донецька область,

м. Горлівка, вул. Болотникова, буд. 31, кв. 139

про те, що він підозрюється у жорстокому поводженні з військовополоненими, тобто у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 438 КК України.

Фактичні обставини кримінального правопорушення, у вчиненні якого підозрюється Махоньков С.С.:

З 19 лютого 2014 року представниками Російської Федерації (далі – РФ) розпочато збройне вторгнення збройних сил РФ (далі – ЗС РФ), приховане твердженням керівників РФ про переміщення військових підрозділів в рамках звичайної ротації сил Чорноморського флоту, які у взаємодії з військовослужбовцями Чорноморського флоту РФ та іншими підрозділами ЗС РФ здійснили блокування й захоплення адміністративних будівель і ключових об'єктів військової та цивільної інфраструктури України, забезпечивши військову окупацію території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя. 18 березня 2014 року РФ оголосила про офіційне включення Криму до її території.

Одночасно із цим, протягом березня та на початку квітня 2014 року, під безпосереднім керівництвом та контролем представників влади та ЗС РФ представники іррегулярних незаконних збройних формувань, озброєних банд і груп найманців, створених, підпорядкованих, керованих та фінансованих

Російською Федерацією, взяли під контроль будівлі, в яких знаходилися органи місцевої влади та місцеві органи виконавчої влади України, військові об'єкти України в окремих районах Донецької та Луганської областей України. 07 квітня 2014 року в м. Донецьку створено терористичну організацію «Донецька народна республіка» (далі за текстом – «ДНР»), а 27 квітня 2014 року в м. Луганську – терористичну організацію «Луганська народна республіка» (далі за текстом – «ЛНР»), у складі яких утворені незаконні збройні формування, які функціонують і по теперішній час.

Внаслідок військових дій у період з травня по серпень 2015 року сили оборони України звільнили частину раніше окупованих територій Донецької та Луганської областей.

Датою початку тимчасової окупації Російською Федерацією окремих територій України є 19 лютого 2014 року. Автономна Республіка Крим та місто Севастополь є тимчасово окупованими Російською Федерацією з 20 лютого 2014 року. Окремі території України, що входять до складу Донецької та Луганської областей, є окупованими Російською Федерацією (у тому числі окупаційною адміністрацією Російської Федерації) починаючи з 7 квітня 2014 року, відповідно до ч. 2 ст. 1 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15.04.2014 № 1207-VII.

Надалі, 24 лютого 2022 року президент РФ оголосив початок так званої «спеціальної військової операції». Після цього, близько четвертої години ранку того ж дня, ЗС РФ, інші збройні формування РФ та підконтрольні їм угруповання іррегулярних незаконних збройних формувань розпочали широкомасштабне військове вторгнення на територію України, увійшовши з боку РФ, Білорусі та тимчасово окупованої території України, що супроводжувалось завданням ракетно-артилерійських ударів та бомбардувань авіацією об'єктів по всій території України.

З того моменту сили оборони України здійснюють збройну відсіч вздовж всієї лінії фронту.

Факт широкомасштабного збройного вторгнення на територію України 24.02.2022 не приховувався владою РФ, а також встановлений рішеннями міжнародних організацій, зокрема резолюцією Генеральної асамблеї ООН ES-11/1 від 02.03.2022 «Про агресію проти України», п.п. 1, 3 Висновку 300(2022) Парламентської Асамблеї Ради Європи «Наслідки агресії Російської Федерації проти України», п.п. 17, 18 Наказу Міжнародного Суду ООН від 16.03.2022 за клопотанням про вжиття тимчасових заходів у справі «Звинувачення в геноциді відповідно до Конвенції про запобігання злочину геноциду та покарання за нього» (Україна проти РФ) та ін.)».

Відповідно до ст. 2 спільної для Женевських конвенцій про захист жертв війни 1949 р. ці конвенції, як і інші акти законів і звичаїв війни (міжнародного гуманітарного права), застосовуються до всіх випадків оголошеної війни чи будь-якого іншого збройного конфлікту, що може виникнути між двома чи більше Високими Договірними Сторонами, навіть якщо одна з них не визнає стану війни, у тому числі до всіх випадків часткової або цілковитої окупації

Високої Договірної Сторони, навіть якщо ця окупація не натрапляє на жодний збройний спротив.

Статтею 4 Женевської конвенції про поводження з військовополоненими від 12.08.1949 передбачено, що військовополоненими є особи, які потрапили в полон до супротивника й належать, серед іншого, до особового складу збройних сил сторони конфлікту. Згідно статті 5 Конвенції вона застосовується до осіб, визначених статтею 4, з того моменту, як вони попадуть під владу ворога, та до остаточного звільнення та репатріації.

При цьому статтями 13, 14, 15 вказаної Конвенції визначено наступні положення щодо захисту військовополонених:

- з військовополоненими необхідно завжди поводитися гуманно;
- будь-який незаконний акт чи бездіяльність з боку Держави, яка утримує у полоні, які призводять до загибелі військовослужбовця, який перебуває під її владою, або створюють серйозну загрозу здоров'ю військовополоненого, заборонені та розглядаються як серйозні порушення цієї Конвенції;
- жодного військовополоненого не можна піддавати фізичному каліченню;
- військовополонені завжди повинні бути захищеними, зокрема від актів насилля чи залякування, а також від образ;
- військовополонені за всіх обставин мають право на повагу до їхньої особи й честі;
- держава, що тримає у полоні, повинна безоплатно забезпечити утримання військовополонених та лікарську допомогу, якої потребує стан їх здоров'я.

Так, у період з 24 лютого по 20 травня 2022 року на території міста Маріуполь Донецької області відбувалося збройне протистояння військових підрозділів України проти збройних формувань РФ аж до повної окупації міста збройними формуваннями РФ та підконтрольними ним незаконними збройними формуваннями так званих «ДНР» та «ЛНР».

У вказаний вище період часу, а саме під час збройного протистояння військових підрозділів України проти збройних формувань РФ та підконтрольним їм незаконних збройних формувань так званих «ДНР» та «ЛНР», низка військовослужбовців та правоохоронців з числа захисників та оборонців України потрапили в полон до ворога.

Після потрапляння у полон військовослужбовців Збройних Сил України, які приймали участь у обороні міста Маріуполь доставляли, в тому числі, на тимчасово окуповану територію Донецької області, а саме на територію колишньої Калінінської виправної колонії № 27 Державної пенітенціарної служби України в Донецькій області, що знаходиться за адресою: Донецька область, м. Горлівка, Калінінський район, вул. Немировича-Данченко (40 років України), буд. 9. На базі вище вказаної виправної установи у вересні 2014 року було створено місце утримання для незаконно засуджених повнолітніх осіб так званими судовими органами «ДНР», а саме так звану кримінально виконавчу установу під назвою «Державна бюджетна установа Калінінська виправна колонія Державної служби виконання покарання Міністерства юстиції Донецької Народної Республіки». В подальшому 09.02.2023 після проведення так званого референдуму на окупованій Російською Федерацією території

Донецької області було прийнято до складу «Федеральної служби виконання покарань Російської Федерації» та створено «Федеральну казенну установу виправну колонію № 4 головного управління Федеральної служби виконання покарань по Донецькій Народній Республіці», що знаходиться за адресою: Донецька область, м. Горлівка, Калінінський район, вул. Немировича-Данченко (40 років України), буд. 12.

На території вказаної установи нагляд за українськими військовополоненими та незаконно позбавленими волі цивільними особами здійснювали співробітники так званої колонії.

При цьому, у місці утримання військовополонених та затриманих цивільних осіб, організовано застосування фізичного та психологічного насильств, яке розпочиналось з моменту їх прибуття в установу (так звана «прийомка»), де до них вчинялися дії, які ображають особисту честь і гідність особи, жорстоке поводження, наруга над людською гідністю, зокрема образливе та принизливе поводження, яке продовжувалось протягом всього часу їх утримання.

До вчинення протиправної діяльності щодо затриманих цивільних осіб та військовополонених у невстановлений під час досудового розслідування час, але не пізніше лютого 2022 року, невстановленими особами з числа Державної служби виконання покарання Міністерства юстиції Донецької Народної Республіки залучено співробітників колонії, зокрема: Махонькова Сергія Сергійовича, 15.10.1991 року народження, який на той час обіймав посаду так званого молодшого інспектора відділу безпеки «Державної бюджетної установи Калінінська виправна колонія Державної служби виконання покарання Міністерства юстиції Донецької Народної Республіки», а також інших невстановлених досудовим розслідуванням осіб з числа співробітників зазначеної колонії.

При цьому, Махоньков С.С., будучи так званим молодшим інспектором відділу безпеки «Державної бюджетної установи Калінінської виправної колонії Державної служби виконання покарання Міністерства юстиції Донецької Народної Республіки» та з 09.02.2023 «Федеральної казенної установи виправної колонії № 4 головного управління Федеральної служби виконання покарань по Донецькій Народній Республіці» здійснював нагляд та постійний контроль за військовополоненими та затриманими цивільними особами, а також за вказівкою керівництва колонії здійснював їх конвоювання та охорону, під час яких відносно останніх з його боку систематично вчинялось жорстоке поводження, яке виражалось у застосуванні фізичного та психологічного насильств.

Так, в середині серпня 2022 року, в другій половині дня, (більш точну дату та час досудовим розслідуванням не встановлено), Махоньков С.С., перебуваючи на території промислової зони так званої «Калінінської виправної колонії», розташованої за адресою: Донецька область, м. Горлівка, Калінінський район, вул. Немировича-Данченко (40 років України), буд. 9, на виконання вказівки керівництва колонії здійснював контроль за виконанням

господарських робіт військовополоненими та незаконно затриманими цивільними особами, які проводились на території промислової зони.

У вище вказаний період часу не встановленими досудовим розслідуванням особами з числа співробітників колонії до господарських робіт на території вказаної промислової зони залучено співробітника Національної поліції України громадянина України

року народження, який є комбатантом і приймав безпосередню участь у збройному конфлікті, здійснюючи оборону м. Маріуполя, та приблизно 15.05.2022 - 16.05.2022 біля заводу «Азовсталь» в місті Маріуполь Донецької області здався в полон представникам російсько-окупаційних військ, внаслідок чого набув статусу військовополоненого.

У вказаний вище проміжок часу Махоньков С.С., побачивши що під час виконання господарських робіт у останнього перев'язану ганчіркою руку, щоб сховати під нею татуювання у вигляді офіційного символу держави Україна, а саме тризуба, зацікавившись він попросив його показати що знаходиться під ганчіркою. Після чого, на виконання наказу Махонькова С.С. сам зняв ганчірку та продемонстрував наявне у нього на зап'ясті правої руки татуювання пов'язаного з символікою України, яке під час процедури так званої «приймки» наказали видалити, на що він відмовився.

Так, Махоньков С.С. розуміючи значення татуювання пов'язаного з символікою України для та знаючи про те що останньому під час так званої «приймки» вказували на необхідність видалення відповідного татуювання з руки, сприйняв зазначену поведінку останнього як вкрай зухвалу, у зв'язку з чим, діючи умисно, маючи реальну можливість забезпечити до затриманих військовополонених гуманне ставлення, знаючи про те, що заборонено вчиняти стосовно військовополонених насилля, зокрема завдання каліцтва, жорстке поводження й тортури, наругу над людською гідністю, зокрема образливе та принизливе поводження, користуючись беззахисним станом військовополоненого, у порушення ст. ст. 4, 13, 14, 15 Женевської конвенції про поводження з військовополоненими, вчинив жорстоке поводження з військовополоненим, наказавши відійти в бік стіни столярного цеху та прийняти положення «зірки», а саме руки розвести в різні сторони поверх голови долонями назовні, прислонившись до стінки та ноги на максимальну ширину, завдав йому близько шести ударів в район задньої сторони тулуба, що тягнеться від нижньої частини шиї до попереку, рукояткою гумової палиці «ПР 73», чим заподіяв сильний фізичний біль і страждання.

В подальшому, він же, вчинив жорстоке поводження з військовополоненим року народження за наступних обставин.

В середині листопада 2022 року, в першій половині дня (більш точний час та дату досудовим розслідуванням не встановлено), Махоньков С.С., перебуваючи на території плацу так званої «Калінінської виправної колонії», розташованої за адресою: Донецька область, м. Горлівка, Калінінський район,

вул. Немировича-Данченко (40 років України), буд. 9, на виконання вказівки керівництва колонії здійснював контроль за військовополоненими та незаконно затриманими цивільними особами, які поверталися з лазні та перебували на плацу.

У вище вказаний період часу на плацу території колонії перебував військовослужбовець Національної гвардії України, громадянин України року народження, який є комбатантом і приймав безпосередню участь у збройному конфлікті, здійснюючи оборону м. Маріуполя, та приблизно 21.05.2022 року біля заводу «Азовсталь» в місті Маріуполь Донецької області здався в полон представникам російсько-окупаційних військ, внаслідок чого набув статусу військовополоненого.

У вказаний вище проміжок часу Махоньков С.С., побачивши що стоїть з рівно піднятою головою, сприйняв зазначену поведінку як вкрай зухвалу, діючи умисно, маючи реальну можливість забезпечити до затриманих військовополонених гуманне ставлення, знаючи про те, що заборонено вчиняти стосовно військовополонених насилля, зокрема завдання каліцтва, жорстке поводження й тортури, наругу над людською гідністю, зокрема образливе та принизливе поводження, користуючись беззахисним станом військовополоненого , у порушення ст. ст. 4, 13, 14, 15 Женевської конвенції про поводження з військовополоненими, вчинив жорстоке поводження з військовополоненим, завдавши йому три удари долонею правої руки по потилиці, чим заподіяв сильний фізичний біль і страждання.

Таким чином, Махоньков Сергій Сергійович обгрунтовано підозрюється у жорстокому поводженні з військовополоненими тобто у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 438 КК України.

Старший слідчий в ОВС 3-го відділу
(документування злочинів, проти миру,
людяності та ознак геноциду)
управління документування злочинів,
учинених в умовах збройного конфлікту
Головного слідчого управління
Національної поліції України
капітан поліції

Євгеній БОРЩ

«ПОГОДЖУЮ»

Прокурор третього відділу
управління процесуального керівництва
та підтримання публічного обвинувачення
Департаменту протидії злочинам, вчиненим
В умовах збройного конфлікту,
Офісу Генерального прокурора
«27» травня 2024 року

Дмитро НЕСТЕРЕНКО

Одночасно, у відповідності до вимог ст. ст. 42, 277 КПК України роз'яснено, що підозрюваний має право:

1) знати, у вчиненні якого кримінального правопорушення його підозрюють;

2) бути чітко і своєчасно повідомленим про свої права, передбачені цим Кодексом, а також отримати їх роз'яснення;

3) на першу вимогу мати захисника і зустріч із ним незалежно від часу у робочі, вихідні, святкові, неробочі дні до першого допиту з дотриманням умов, що забезпечують конфіденційність спілкування, а також після першого допиту - зустрічі без обмеження в часі та кількості у робочі, вихідні, святкові, неробочі дні; на участь захисника у проведенні допиту та інших процесуальних діях; на відмову від захисника в будь-який момент кримінального провадження; на отримання правової допомоги захисника за рахунок держави у випадках, передбачених цим Кодексом та/або законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги, в тому числі у зв'язку з відсутністю коштів для оплати такої допомоги;

4) не говорити нічого з приводу підозри проти нього, або у будь-який момент відмовитися відповідати на запитання;

5) давати пояснення, показання з приводу підозри, в будь-який момент відмовитися їх давати;

6) вимагати перевірки обґрунтованості затримання;

7) у разі затримання або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою - негайне повідомлення членів сім'ї, близьких родичів чи інших осіб про затримання і місце свого перебування згідно з положеннями статті 213 КПК України;

8) збирати і подавати слідчому, прокурору, слідчому судді докази;

9) брати участь у проведенні процесуальних дій;

10) під час проведення процесуальних дій ставити запитання, подавати свої зауваження та заперечення щодо порядку проведення дій, які заносяться до протоколу;

11) застосовувати з додержанням вимог цього Кодексу технічні засоби при проведенні процесуальних дій, в яких він бере участь. Слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд мають право заборонити застосування технічних засобів при проведенні окремої процесуальної дії чи на певній стадії кримінального провадження з метою нерозголошення відомостей, які містять таємницю, що охороняється законом, чи стосуються інтимного життя особи, про що виноситься (постановляється) вмотивована постанова (ухвала);

12) заявляти клопотання про проведення процесуальних дій, про забезпечення безпеки щодо себе, членів своєї сім'ї, близьких родичів, майна, житла тощо;

13) заявляти відводи;

14) ознайомлюватися з матеріалами досудового розслідування в порядку, передбаченому статтею 221 КПК України, та вимагати відкриття матеріалів згідно зі статтею 290 КПК України;

15) одержувати копії процесуальних документів та письмові повідомлення;

16) оскаржувати рішення, дії та бездіяльність слідчого, прокурора, слідчого судді в порядку, передбаченому цим Кодексом;

17) вимагати відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду, в порядку, визначеному законом, а також відновлення репутації, якщо підозра не підтвердилася;

18) користуватися рідною мовою, отримувати копії процесуальних документів рідною або іншою мовою, якою він володіє, та в разі необхідності користуватися послугами перекладача за рахунок держави.

Підозрюваний, який є іноземцем і тримається під вартою, має право на зустріч з представником дипломатичної чи консульської установи своєї держави, яку йому зобов'язана забезпечити адміністрація місця ув'язнення.

Підозрюваний зобов'язаний:

1) прибути за викликом до слідчого, прокурора, слідчого судді, суду, а в разі неможливості прибути за викликом у призначений строк - заздалегідь повідомити про це зазначених осіб;

2) виконувати обов'язки, покладені на нього рішенням про застосування заходів забезпечення кримінального провадження;

3) підкорятися законним вимогам та розпорядженням слідчого, прокурора, слідчого судді, суду;

4) надавати достовірну інформацію представнику персоналу органу пробації, необхідну для підготовки досудової доповіді.

Підозрюваному вручається пам'ятка про його процесуальні права та обов'язки одночасно з їх повідомленням, особою, яка здійснює таке повідомлення.

Повідомлення про підозру вручив:

**Старший слідчий в ОВС 3-го відділу
(документування злочинів, проти миру,
людяності та ознак геноциду)
управління документування злочинів,
учинених в умовах збройного конфлікту
Головного слідчого управління
Національної поліції України
капітан поліції**

Євгеній БОРЩ

Про підозру мені повідомлено, повідомлення про підозру та пам'ятка про процесуальні права та обов'язки вручені, права підозрюваного оголошені та роз'яснені.

Підозрюваний _____

(підпис, ініціали, прізвище)

« ____ » год. « ____ » хвилин « ____ » _____ 2024 року.